

Möjligheternas Nacka

Socialdemokraternas politiska program
för medborgarna i Nacka 2011-2014.

*VI KAN
INTE VÄNTA!*

Innehållsförteckning

Möjligheternas Nacka.....	4
Barn.....	4
Ungdomar	4
Äldre	5
Människan måste sättas i centrum.....	6
Närdemokrati.....	6
Ny fördelningsmodell för social välfärd.....	6
Kvalitet istället för system.....	7
Skola och utbildning.....	9
Förskolan	10
Grundskolan	10
Fritidshemmen (skolbarnsomsorg).....	11
Skolan måste ge alla lika möjligheter.....	11
En skola med verklig valmöjlighet och mångfald.....	12
Eleven i centrum.....	13
Det livslånga lärandet.....	14
<i>Vuxenutbildning.....</i>	<i>14</i>
<i>Folkbildning.....</i>	<i>14</i>
Kultur och fritid.....	16
Kultur.....	16
<i>Musikskola.....</i>	<i>16</i>
<i>Bibliotek.....</i>	<i>17</i>
Fritid	17
<i>Fritidsgårdar.....</i>	<i>18</i>
<i>Motverka ungas bruk av droger.....</i>	<i>18</i>
<i>En jämställd fritid.....</i>	<i>18</i>
<i>Ett starkare föreningsliv.....</i>	<i>19</i>
Äldre i Nacka	20
Meningsfull tillvaro för äldre.....	20
Äldres hälsa ska främjas	21
Äldre ska känna sig trygga hemma och i samhället	21
Äldre ska ha möjlighet att påverka sin hemtjänst.....	21
Boendet ska vara anpassat efter äldres behov.....	21

Ett demenscentrum för att utveckla vård och omsorg.....	22
God och nylagad mat för alla äldre.....	22
Stöd till närstående och anhöriga.....	22
Personalen skapar kvalitet.....	23
Äldreomsorgens kvalitet ska säkras.....	23
Ökat samarbete mellan kommun och landsting.....	23
Tillgänglighet.....	25
Handikappomsorg.....	26
Nacka – en klimatkommun.....	27
Klimat- och miljöövervakning.....	27
Naturområden.....	27
<i>Nackas sjöar</i>	28
Krav för Nacka som klimatkommun.....	29
Byggsektorn.....	30
<i>Boende</i>	30
<i>Energitillförsel</i>	30
Transporter.....	31
<i>Miljövänlig kollektivtrafik</i>	31
Buller – ett miljöproblem.....	32
Kvarnholmen ”det goda exemplet”.....	33
Mat.....	33
Återvinning och återbruk.....	33
Grönområden.....	34
Kommunen – en ansvarsfull arbetsgivare.....	35
Heltid en rättighet – deltid en möjlighet.....	35
Mönsterarbetsplats.....	35
Företagande – investera i människors skaparkraft.....	37
En kommun med växtkraft och växtvärk.....	39
Kommunens markpolitik.....	40
Kommunal service och infrastruktur.....	41
Vad händer med hyresrätten?.....	41
Befolkningsutveckling.....	43
En ansvarstagande kommun.....	45

Möjligheternas Nacka

Nacka är fantastiskt att bo i, med en unik blandning av storstad och natur, nära till djupa skogar och attraktiva arbetsplatser.

Vi socialdemokrater vill stärka utvecklingen av vår kommun. Under nästa mandatperiod vill vi i första hand satsa på att höja kvaliteten i förskolan, skolan och omsorgen om våra äldre.

Varje barn ska ha rätt till en bra start i livet. Därför vill vi ha fler vuxna i förskolan, skolan och på fritids. I förskolan vill vi ha mindre barngrupper och max fem barn per anställd. I skolan vill vi satsa mer på tidiga insatser för barn som lär sig skriva och räkna. På fritids måste det finnas mer personal så att det går att bedriva en ännu bättre och mer pedagogisk verksamhet.

Vi vill ge människor som får olika former av stöd från kommunen större inflytande över det stöd de får. De ska få vara med och bestämma vad som ska utföras och när – inte bara av vem. Först då kan kommunen erbjuda riktig valfrihet. Vi vill också skrota veckoleveranserna av matlådor och i stället erbjuda nylagad mat från ett lokalt kök.

Barn

Att som barn nyfiket och med öppet sinne få upptäcka världen gör barndomen till en spännande tid. Barn har rätt att kräva vuxenvärldens skydd, men skyddet får aldrig hindra deras nyfikenhet och möjlighet att växa som människor. Barn har rätt att få växa upp till trygga, kreativa och ansvarstagande vuxna.

Kommunens ansvar får inte stanna vid vad som händer under skoltid, på fritids eller på förskolan. Det måste utgå från ett helhetstänkande, där vi ser hela barnet under hela dagen.

Ungdomar

Ungdomar har till viss del samma behov som barn, men är samtidigt på väg ut i vuxenlivet. Under senare decennier har ungdomstiden förändrats. I och med att utbildningstiden har blivit längre har övergången från barn till vuxen blivit mindre tydlig. Att som ung inte bidra till samhällets utveckling kan kännas tungt, och att tvingas leva hemma utan möjlighet till egen försörjning är svårt.

Ungdomsarbetslösheten är därför en av vår tids största utmaningar. Sommarjobb är för de allra flesta ungdomar den första kontakten med arbetslivet. Vårt mål är att, genom samverkan med näringslivet i Nacka och övriga Stockholmsregionen, kunna erbjuda alla ungdomar i kommunen sommarjobb. Det ska vara en meningsfull sysselsättning där ungdomarna känner att de utvecklas och de företag som anställer dem känner att de har nytta av insatsen.

Äldre

Idag lever många pensionärer ett aktivt liv i många år efter att de slutat arbeta. Dagens pensionärer är en allt annat än homogen grupp. Precis som under vår uppväxt och under vårt yrkesverksamma liv har vi efter uppnådd pensionsålder olika intressen, olika hälsomässiga och andra förutsättningar.

Vi socialdemokrater anser att kommunens insatser för både unga och äldre måste utgå från att varje individ är unik och har olika erfarenheter och behov.

Människan måste sättas i centrum

Idag är mycket av den service som erbjuds av samhället anpassat efter den kommunala organisationen, och människor måste anpassa sig efter kommunens system. Vi vill under nästa mandatperiod inleda en översyn av all verksamhet med syfte att anpassa kommunens verksamhet efter medborgarnas behov, istället för tvärt om.

Vi socialdemokrater anser att varje samhälle är beroende av att den sociala samhörigheten fungerar väl. Ett samhälle där människor möts och interagerar medför ökad trivsel, lägre brottslighet och bättre folkhälsa. I arbetet med att öka den sociala samhörigheten är kulturlivet, idrottsrörelsen, folkbildningen och andra platser som skapar möten mellan människor viktiga. Människors sociala engagemang är det kitt som håller ihop det demokratiska samhället och får oss att bry oss om varandra. Ett samhälle som är delat blir inte tryggt. Klyftor mellan människor skapar otrygghet för alla, oavsett inkomst eller boende.

Närdemokrati

Medborgarnas inflytande och delaktighet måste öka. Vi socialdemokrater vill pröva nya vägar för att ge medborgarna ett reellt inflytande. Det kan handla om föräldrastyrelser i förskolor och skolor eller ungdomarnas inflytande över verksamheten på ungdomsgården. Det kan vara rådslag vid större byggprojekt för att i ett tidigt skede, långt innan beslut ska fattas, samla in viktiga synpunkter.

Den pågående centraliseringen i den politiska verksamheten och den ökande delegeringen till tjänstemän måste hejdas. Vi vill återupprätta det politiska inflytandet i kommunen. Ett exempel på det är att vi vill återinföra områdesnämnder där lokalpolitiker, med lokalkännedom och lokala kontakter, kan få fram betydligt bättre beslutsunderlag. För oss socialdemokrater är det självklart med dialog och nära samarbete med medborgarna.

Ny fördelningsmodell för social välfärd

Socialdemokraterna i Nacka vill införa en ny fördelningsmodell, som kompletteras med kvalitetssäkring. Självklart ska vi ställa krav på att anordnarna har

utbildad personal och att det finns tillräckligt med personal för att trygga såväl barns som äldres vardag.

Dagens fördelningsmodell är stelbent och ger samma ersättning till alla utförare som uppfyller de grundläggande kraven, oberoende av kvalitet. Vi socialdemokrater anser att politikerna ska ställa krav på kvalitet i all verksamhet som kommunen betalar för.

Alla verksamheter, oavsett utförare, ska ha stabila och långsiktiga förutsättningar för sitt arbete. Hänsyn ska tas till varje verksamhets möjlighet att utföra sitt uppdrag på bästa sätt. Det kan handla om det geografiska område man verkar i, förskolans eller skolans storlek eller vårdtyngden i omsorgen.

I vår fördelningsmodell får utförarna en basersättning om de uppfyller de grundläggande kraven för att få bedriva den aktuella verksamheten. En utförare som utöver denna bas erbjuder en högre kvalitet ska få en extra ersättning för detta. På så vis säkerställer man den självklara rätten att välja, samtidigt som man med morot lockar utförarna att höja kvaliteten i verksamheten.

Kvalitet istället för system

I dagens Nacka tar ingen riktigt ansvar för brister i verksamheter. De medborgare som upptäcker och påtalar brister, till exempel i sina barns förskola eller skola, hänvisas till kundvalsmodellen och till ”kundens” rätt att byta leverantör. Men hur förklarar man för en 10-åring att hon måste byta skola, och därmed bryta upp från alla sina vänner, för att skolan inte håller tillräckligt hög kvalitet? Att byta förskola eller skola är inte som att byta mataffär.

I socialdemokraternas Nacka är valfriheten säkrad, men aldrig på bekostnad av medborgarens rätt till god kvalitet. Vi värnar barns och föräldrars rätt att välja vilken verksamhet de vill använda, liksom den äldres rätt att välja hemtjänst. Men medborgarna i Nacka har också rätt att kräva att politikerna agerar för att garantera god kvalitet, oavsett anordnare.

Vi vill sätta varje medborgares unika förutsättningar i centrum. Att sätta samma prislapp på varje barn, ungdom eller äldre förutsätter att alla har samma behov och förutsättningar. Men så ser inte verkligheten ut. Politiken och ”systemen” måste utgå från varje att varje individ är unik och göra det möjligt för alla att få vara sig själva, växa och utvecklas på sina villkor och utifrån sina förutsättningar, så länge detta inte inkräktar på andras möjligheter.

Vi socialdemokrater vill utveckla och förbättra valfriheten i välfärden och inser att detta ökar kraven på enskilda individer att välja rätt. För oss handlar det om valmöjligheter för alla, inte valfrihet för några. Kommunen måste tillhanda-

hålla kvalitetsredovisningar, betyg och omdömen som gör det möjligt att jämföra de olika aktörerna. Men det gäller också att tillföra resurser rättvist, där det behövs för att kunna uppnå en god kvalitet.

Det är viktigt att kommunen står till tjänst om någon är missnöjd med sitt val eller inte har fått den kvalitet man önskat. Att bara hänvisa till kundvalsmodellens logik, att byta leverantör, är feigt. Det ska vara ett självklart led i kvalitetskontrollen att underlätta medborgarkontakter, uppföljning av klagomål och påpekanden om missförhållanden.

Kommunen har också ansvar för att ställa sociala och miljömässiga krav på sina leverantörer av varor och tjänster, så att mänskliga värden inte hotas i Sverige eller andra delar av världen.

Vi socialdemokrater vill

- *Inrätta områdesnämnder.*
- *Införa en ny, kvalitetssäkrad fördelningsmodell för social välfärd.*

Skola och utbildning

Vi socialdemokrater vill att förskolor, skolor och fritidshem tar vara på och bevarar barnens nyfikenhet och lust att lära hela skoltiden.

Vi är övertygade om att förskolan och de tidiga åren i grundskolan är nyckeln till en bra utbildning. En förskola som ger trygg omsorg och som sätter barnens lärande och utveckling i centrum kommer tidigt att upptäcka barn i behov av stöd och kan därför sätta in de insatser som behövs redan före skolstarten.

Erfarenheter från 90-talskrisen visar att besparingar på barn och unga i kristider är kontraproduktivt. På sikt leder sådana besparingar till ökade kostnader på grund av bland annat social utslagning, ökad vandalism och mer förstörelse.

Varje individ, flicka som pojke, kvinna som man, ska ha möjlighet att utveckla sin begåvning inom just de områden där hon/han har de bästa förutsättningarna. För att nå ett jämställt samhälle är hela skolan, från förskolan till gymnasiet, mycket viktig.

Vi vill ge alla barn möjlighet att få gedigna kunskaper i att läsa, skriva och räkna. Samtidigt kräver kunskapssamhället så mycket mer. Insikter om globalisering, klimathot och informationsteknologins utveckling är exempel på ny kunskap. Lika viktigt är förmåga till självständigt tänkande, kreativt skapande, arbete i grupp, kommunikation och entreprenörskap.

Vi behöver satsa på tidiga insatser och systematisk uppföljning, så att brister upptäcks i tid. Samtidigt får det aldrig vara för sent att reparera kunskapsluckor. Stödinsatser måste sättas in så att alla har nått målen när de lämnar grundskolan. Det är viktigt att alla får det stöd de behöver och att det ska vara avgiftsfritt.

Vi vill att alla förslag och beslut inom skolans värld ska analyseras ur ett jämställdhetsperspektiv. Detta ska genomsyra hela skolgången från förskola till gymnasium.

All personal som arbetar med barn ska erbjudas utbildning om hur man motverkar traditionella könsmonster och könsroller. Det kan göras till exempel genom att genuspedagogerna i Nacka får möjlighet att arbeta tillsammans med övriga lärare i kommunen.

Alla lokaler där barn och ungdomar vistas ska vara ändamålsenliga och säkra miljöer.

Förskolan

Vi har under ett antal år oroligt följt utvecklingen inom förskolan. Det får inte vara så att de ekonomiska styrsystemen motverkar nödvändiga riktade åtgärder. Som det är nu är barngrupperna alldeles för stora på många förskolor. Det gäller både antalet barn i grupperna och antalet barn per vuxen. Vi vill öronmärka resurser för att minska barngruppernas storlek till max fem barn per vuxen.

Vi vill stärka förskolans kunskapsuppdrag för att ge alla barn en mer jämlik skolstart. Det ska finnas personal med rätt utbildning och kunskap om barns språkutveckling vid alla förskolor under hela förskoletiden. Vi vill ta till vara barns nyfikenhet och lust att lära redan i förskolan. Vårnadsbidraget motverkar detta mål.

Familjedaghem ska finnas som ett komplement till förskolan. Självklart ska kommunen ställa samma kvalitetskrav på dem som på övriga verksamheter. Utbildad personal och verksamhetsplaner är ett självklart krav, liksom att barngrupperna inte ska vara för stora.

Vi socialdemokrater vill införa förskoleverksamhet också på OB-tid – helger, kvällar och nätter. I dagens samhälle arbetar många på andra tider än 8-17 på vardagar. Deras barn ska också erbjudas en god och pedagogisk verksamhet på andra tider än när förskolorna har öppet idag.

Grundskolan

Vi vill att de mål som lärare, elev och föräldrar gemensamt sätter för elevens lärande ska vara så tydliga att de hjälper eleven att förstå vad han eller hon uppnått och vad som behöver utvecklas. På så sätt kan eleven få makt över sitt lärande.

Vi kräver nolltolerans mot mobbning och kränkande behandling i alla Nackas skolor.

Vi anser att kultur bör användas i stor omfattning i skolans undervisning för att ge fler elever möjlighet att lära sig mer genom att använda fler och olika uttrycksformer i sitt lärande.

Fritidshemmen (skolbarnsomsorg)

Begreppet skolbarnsomsorg används i skollagen som en samlande beteckning på olika former av pedagogisk verksamhet under den skolfria delen av dagen och under lov för både inskrivna och icke inskrivna skolbarn till och med tolv års ålder.

Vi vill stärka fritidshemmens roll för att stödja elevernas kunskapsinläring och sociala utveckling. Fritidshemmen ska komplettera skolan, förutom att i organiserad form arbeta med barns lek och sociala utveckling, bland annat genom dramalek, bollspel, regellekar och skapande. Dessutom kan det vara en bra uppgift för fritidshemmen att hjälpa skolbarnen med läxorna.

För att förbättra verksamheten i skolan under de första sex läsåren behöver vi minska barngrupperna inom fritidsverksamheten. Dessutom behöver fritidshemmen förstärkas med mer personal med rätt utbildning.

Skolan måste ge alla lika möjligheter

Kunskap ger egenmakt och frihet. Kunskap och bildning ska inte vara en klassfråga eller en fråga om kön. Alla elever måste ges likvärdiga förutsättningar och jämlika och jämställda villkor, oavsett var de bor och hur mycket föräldrarna tjänar.

Den ekonomiska planeringen ska ge alla skolor möjlighet till god framförhållning och långsiktig planering. Skolan måste kunna planera sin verksamhet oberoende av ekonomiskt styrsystem. För oss är det också viktigt att en mindre skola har samma förutsättningar som en stor.

Elever är olika. Det innebär att lika möjligheter kräver olika resurser. Tilldelningen av resurser får inte – som det är i dag – vara beroende av om några elever flyttar. Det skapar orimliga arbetsvillkor för personalen och motverkar barnens behov av stabilitet och kontinuitet.

Plötsliga förändringar får ohållbara konsekvenser för skolan och därmed för de barn och den personal som finns där. Därför måste systemet för fördelning av resurser mellan skolorna förändras så att dessa redan vid skolstarten vet vilka resurser de har för hela läsåret. Därför föreslår vi en annan fördelningsmodell – dels en fast resurs till skolan, dels en summa per elev.

Skolan blir bättre om den blir mer blandad – socialt, etniskt och kulturellt. Det är en uppgift för politiken att ta ansvar för att bryta segregation och ensidig uppdelning mellan skolor.

Vi är övertygade om att tillgång till ett rikt språk och förmåga att uttrycka sig på svenska språket, i både tal och skrift, är avgörande för att nå framgång i alla

skolans ämnen. För elever med annat modersmål än svenska är undervisning i modersmål nyckeln till en god språkutveckling. Elever med otillräckliga kunskaper i svenska måste få undervisning på sitt modersmål i övriga ämnen. Först när man har erövrat svenskan kan man tillgodogöra sig kunskaper i övriga ämnen utan språkstöd. Det kräver ämnesutbildade pedagoger i modersmål och ökad samverkan mellan modersmållärare och ämneslärare.

Den mångkulturella skolan med en mångfald av språk och kulturer ser vi som en resurs såväl för eleverna som för Nacka och Sverige i vår globaliserade värld.

Nackas skolor behöver mer av samverkan mellan skolor och mindre av konkurrens om elever och jakt efter maximal skolpeng.

Vi vill att alla skolor, oavsett huvudman, ska sträva mot en socialt och kulturellt blandad elevsammansättning.

En skola med verklig valmöjlighet och mångfald

För oss socialdemokrater är skolan en central mötesplats där barn och unga med olika kön, social, etnisk och religiös bakgrund berikar varandra. Ofta söker sig människor med liknande social, etnisk och religiös bakgrund till samma bostadsområden. På så sätt försvåras integration. Därför är integration en fråga om både bostadspolitik och skolpolitik.

Den gemensamma skolan bygger på att vi strävar efter ett mer jämlikt och jämställt samhälle. Just därför att vi är olika behöver vi förstå och respektera varandra. Det finns också studier som visar att en skola där elever med olika bakgrund får mötas ökar elevernas förståelse för varandra och ger dem en bättre grund att stå på.

Alla skolor i Nacka ska vara öppna för alla elever och sträva efter att nå elever med olika bakgrund. Granskning, insyn och kvalitetskrav ska vara likvärdiga för alla skolor oavsett huvudman.

Det är viktigt att både flickor och pojkar har möjlighet att lyckas bra i skolan. Det kräver insatser både för att komma till rätta med vissa pojkars attityder till skolarbete och för att minska den stress och press som en del studiemotiverade flickor känner.

Skolan är en del av det som samhället valt att finansiera gemensamt för att ge alla unga likvärdig chans till utveckling. Den styrs av en tydlig ambition att ge alla barn och unga ett gemensamt kitt av kunskaper, förmågor och värderingar som vi vill föra vidare till kommande generationer.

Därför kan vi inte acceptera att de resurser som vi har valt att gemensamt avsätta för våra barns skola i stället går till enskilda aktieägare i privata alternativ till kommunala förskolor och skolor. Eventuellt överskott ska återinvesteras i skolverksamheten.

Eleven i centrum

Varje elev har rätt till kunskap!

Vi är övertygade om att en avgörande faktor för vilka kunskapsresultat vi når i skolan är elevens engagemang och motivation för sina egna studier. Skolan ska utformas så att den uppmuntrar och skapar ett sådant engagemang.

Mycket handlar om elevens möjligheter till medbestämmande och inflytande. Genom att de får makt att vara med och utforma sin egen skolgång skapas ett engagemang som också visar sig i ökade kunskapsresultat. Det handlar om både stora och små frågor, från sättet att bedriva undervisningen till inriktningen för hela skolan.

Varje elev har sin egen väg till kunskap. För att skolan ska lyckas anpassa undervisningen till varje enskild elevs unika behov krävs ett ökat elevinflytande i vardagen och en dialog i klassrummet. Dessutom behövs pedagogiska metoder som ger lärare och elev rätt stöd och möjlighet till kunskapsutveckling.

Elever som får verkligt inflytande trivs bättre, lär sig mer och är beredda att ta ansvar för att det råder arbetsro och trygghet i skolan. För dem blir det självklart respektera varandra som individer och respektera skolan som arbetsplats.

Goda kunskapsresultat kräver också att eleverna mår bra och är friska. Alla elever har rätt till bra skolhälsovård, som både kan arbeta förebyggande och rycka in när problem uppstår. Ohälsa kan vara både fysisk och psykisk. Det kräver att skolan kan erbjuda såväl skolsköterskor och läkare som kuratorer, psykologer och andra experter som stöd för eleverna.

Vi vill att både elever, skolor och lärare ska få hjälp och stöd i arbetet med medbestämmande och elevinflytande.

Vi vill att Nacka kommun, i samverkan eller genom de elevfackliga organisationerna, erbjuder elevråd och aktiva elever det stöd de behöver för att kunna ta ansvar.

Det livslånga lärandet

I dag krävs en gymnasieutbildning för att få jobb och för att klara sig i ett allt mer komplicerat och kunskapsintensivt samhälle. Men alldeles för många elever fullgör inte sin gymnasieutbildning eller tar examen med låga betyg. Detta är en utmaning för oss socialdemokrater. Många gymnasieelever känner låg motivation för att studera. Alla lär sig på olika sätt. Därför är det viktigt att gymnasieskolan erbjuder såväl teoretiska som praktiska och estetiska ämnen.

En bra gymnasieskola kräver mer samverkan med företag, arbetsliv, universitet och högskolor. Det är vår övertygelse att ökad samverkan bidrar till att höja kvaliteten på utbildningen och öka intresset bland eleverna.

Vuxenutbildning

Även om vi lyckas åstadkomma bättre resultat i gymnasiet, kommer behovet av god och lättillgänglig vuxenutbildning fortfarande att vara stort. En alltmer flexibel arbetsmarknad ställer krav på både ungdomar och äldre att ständigt uppdatera sina kunskaper. Vuxenutbildningen har också en viktig funktion för dem som vill förbättra sina betyg.

Många unga är inte tillräckligt motiverade att studera när de går på gymnasiet. Många fullföljer därför inte sina studier och går ut med dåliga betyg. För dem blir det väldigt svårt att få jobb eller studera vidare när lusten återvänder. Därför är en ökning av resurserna till Komvux angelägen.

Ett livslångt lärande måste vara en realitet för alla. Då måste inte minst den kommunala vuxenutbildningen ligga i framkant när det gäller att erbjuda alternativ för dem som vill förkovra sig.

Folkbildning

Genom studiecirklar, kulturarrangemang, föreläsningar, debatter och uppsökande verksamhet skapar studieförbunden förutsättningar för att befästa och utveckla den demokratiska andan i vårt samhälle. Nacka kommun ska stärka, bredda och förankra folkbildningens roll genom studieförbunden och föreningslivet i stort.

Studieförbunden samlar deltagare i alla åldrar, med olika etnisk och social bakgrund, där alla får vara med utifrån sina individuella förutsättningar. Detta gör studieförbundens verksamhet unik.

Vi socialdemokrater vill främja vuxnas lärande och bidra till att skapa mötesplatser där människor får mötas och utvecklas utifrån sina egna behov

och förutsättningar. Därför vill vi återinföra kommunalt stöd till studieförbunden.

Vi socialdemokrater vill

- *Minska barngrupperna genom att öka personaltätheten i förskolan, max 5 barn per anställd*
- *Säkerställa stödet under hela vistelsetiden för barn i behov av särskilt stöd*
- *Rikta ökade anslag till modersmålsundervisningen, det ska vara en rättighet att lära sig sitt modersmål*
- *Utöka stödet till skolbarnsomsorgen för att minska gruppernas storlek*
- *Garanterera tillräcklig personaltäthet för att kunna satsa på tidiga insatser när barnen lär sig läsa och räkna*
- *Öka resurserna till Komvux.*

Kultur och fritid

Kommunen måste skapa förutsättningar för en bra fritid för alla sina medborgare. Tillgången på föreningslokaler med rimlig lokalhyra måste vara god, och man måste snabbt kunna anpassa lokaler efter nya behov. Här spelar Folkets Hus en viktig roll. Vår ambition är att alla stads-/kommundelar ska ha sitt eget Folkets Hus eller allaktivitetshus.

Det är viktigt att alla har möjlighet att delta i kultur-, idrotts- och fritidsverksamhet såväl under terminerna som under loven, i synnerhet sommarloven. När verksamheterna är avgiftsbelagda, får inte avgifterna vara så höga att de blir hinder för deltagande. Därför är det också viktigt att öka det kommunala stödet till föreningslivet.

Men det gäller också att våga ta initiativ och blicka framåt. Stockholmsregionen växer befolkningsmässigt med ett Linköping vart femte år. Då växer också behovet av nya kulturscener. Vi socialdemokrater vill därför undersöka möjligheterna att etablera Stockholmsregionens nya kulturcentrum i Nacka – med lokaler som rymmer såväl en konsthall som scener för teater, opera och annan scenkonst.

Kultur

Kultur är en viktig del i varje samhälle. Kulturen ska vara tillgänglig för alla Nackabor, inte minst för barn och ungdomar som vill utveckla sitt intresse inom något av de många kulturområden som finns.

Musikskola

Alla barn och ungdomar som vill ska få plats i musikskolan. Förutom att öka antalet platser i musikskolan vill vi socialdemokrater utforma resursfördelningen så att den blir mer rättvis och avgiften till musikskolan lägre. Det gäller dels generellt, dels också att familjer ska ha möjlighet till jämkning, som för barnomsorgsavgiften. Varje barn i musikskolan ska garanteras egen undervisning och ensembleverksamhet.

Vi socialdemokrater vill införa syskonrabatt för familjer som har mer än ett barn i musikskolan.

Bibliotek

Biblioteken i Nacka kan och ska utvecklas. Kommunala bibliotek, som är öppna, tillgängliga och har ett gott mediebestånd, är viktiga för demokratin.

Biblioteken tilldelas idag resurser utefter ett ensidigt kvantitetsmått, som inte tar hänsyn till bibliotekens skiftande förutsättningar i sina respektive lokalsamhällen.

Biblioteksverksamhet kan inte enbart mätas utifrån kvantitativa mått. Vi socialdemokrater vill stärka bibliotekens roll som lokala mötesplatser. Och det är varje biblioteks särprägel och särskilda behov som ska vara avgörande för tilldelningen av resurser.

Fritid

Erfarenheter från 90-talskrisen visar att besparingar på barn och unga i kristider är kontraproduktivt. På sikt leder sådana besparingar till ökade kostnader på grund av bland annat social utslagning, ökad vandalism och mer förstörelse.

Vi socialdemokrater anser att en meningsfull fritid är av största vikt för människors mentala och fysiska hälsa. Ett starkt föreningsliv som lockar alla generationer ökar känslan av samhörighet och får oss alla att känna ett större ansvar för vår kommun och för varandra.

Alla kommundelar ska ha ett rikt och varierat fritidsutbud som lockar både flickor och pojkar, unga och äldre. Kommunen bör ta ett extra ansvar för att hitta fler platser där barn, ungdomar och vuxna kan mötas.

Många av kommunens lokaler står tomma efter kontorstid. Det är slöseri med skattemedel. Vi socialdemokrater vill därför utreda möjligheterna att ställa en del av dessa lokaler till föreningslivets förfogande. Bland annat kan tomma skollokaler, efter en del förändringar, användas av skolan under dagtid och som tillfälliga musik- eller kulturlokaler på kvällstid.

Många barn och unga i Nacka är intresserade av idrott och friluftsliv, och många ledare gör fantastiska insatser för dem. I takt med att Nacka växer behövs fler anläggningar. Vi socialdemokrater vill att en kartläggning ska göras av kommunens framtida behov av fritidsanläggningar av olika slag.

Vi vill stimulera föreningslivet att aktivt arbeta med frågor som rör drogmissbruk och diskriminering. Samtliga föreningar som får kommunalt stöd bör utarbeta antidiskriminerings- och drog-/alkoholpolicy, samt en policy för hur verksamheten ska bli mer jämställd.

Vi socialdemokrater vill ta nya grepp och utmana gamla strukturer och synsätt. Vi vill förstärka föreningslivet genom att ge föreningarna större möjligheter att påverka sin verksamhet. Under den kommande mandatperioden vill vi pröva utökad självförvaltning av olika fritidsanläggningar. Den nya modellen innebär att en del av det lättare underhållet kan utföras av ideella krafter och att föreningarna får viss ersättning för arbetet, samtidigt som de får större inflytande över det som är viktigt för dem. Men föreningarnas ökade inflytande får inte påverka allmänhetens tillgång till anläggningarna .

Fritidsgårdar

Fritidsgårdarna fyller en viktig social funktion, i första hand för ungdomar mellan 13 och 18 år, och de ska finnas där barnen och ungdomarna finns. De ska ha generösa öppettider och vara öppna då behoven är som störst, vilket varierar från fritidsgård till fritidsgård. Vissa gårdar behöver vara öppna under loven, inte minst under sommarloven. På sikt vill vi socialdemokrater ha fler fritidsgårdar i Nacka, och först vill vi bygga en fritidsgård i Ektorp.

Motverka ungas bruk av droger

Vi får återkommande larmrapporter om att ungdomars konsumtion av alkohol och andra droger ökar. Därför vill vi öka insatserna för att förebygga och bekämpa drogmissbruket, och vi vill öka kommunens samverkan med polisen i insatser för ungdomar i riskzonen för missbruk och/eller kriminalitet. Vi vill också öka kommunens stöd till föräldrar som behöver hjälp med att hantera problem i samband med ungdomars användning av alkohol och andra droger.

Frivilligorganisationer som Nattvandrarerna gör fantastiska insatser, men vi behöver stärka de kommunala insatserna. Vi är glada över att projektet Polarna Nacka, som fanns med i socialdemokraternas budgetförslag redan 2006, nu är i full gång. Vi är övertygade om att Polarna med stark förankring bland ungdomarna även i fortsättningen kommer att göra ett mycket gott arbete. Samtidigt är vi oroliga för att de resurser som satsas på förebyggande insatser är otillräckliga. Men vill invänta en utvärdering för att få en klarare bild av var resurserna behövs bäst, om det är fler Polare, fältassistenter, fritidsledare eller fler insatser från frivilligorganisationer.

En jämställd fritid

Idag är många medvetna om hur traditionella könsroller påverkar flickors och pojkars möjligheter att idrotta och ta del av kommunens fritidsaktiviteter. Trots det görs mycket litet för att bryta de konserverande genusmönstren.

Vi socialdemokrater vill stimulera flickors idrottande. Därför vill vi ha en kartläggning som ska ligga till grund för en åtgärdsplan för att främja flickors och pojkars lika deltagande i idrottsaktiviteter. En av flera viktiga åtgärder bör vara att se till att flickor och pojkar har samma möjlighet att utnyttja förenings-tiderna i idrottsanläggningarna.

Föreningar ska kunna få långsiktigt extrastöd för att rekrytera fler flickor till aktiviteter som domineras av pojkar och för att rekrytera pojkar till aktiviteter som domineras av flickor.

Tjejverkstan är en viktig verksamhet som måste värnas och få möjlighet att utvecklas. Vi socialdemokrater följer den med stort intresse och vill också öka resurserna till den.

Ett starkare föreningsliv

Vi vill under mandatperioden bjuda in samtliga föreningar i Nacka till ett rådslag för en bred diskussion om vad som fungerar idag och vad vi kan göra bättre i framtiden. Utmaningarna varierar från förening till förening, beroende på storlek och typ av verksamhet, och kräver olika insatser från kommunen.

Vi socialdemokrater vill

- *Införa syskonrabatt i musikskolan*
- *Stärka biblioteken och tilldela varje bibliotek resurser som speglar dess särprägel och särskilda behov.*
- *Att samtliga föreningar i Nacka som får kommunalt stöd ska utarbeta antidiskriminerings- och drog-/alkoholpolicy, samt en policy för hur verksamheten ska bli mer jämställd*
- *Erbjuda föreningar att pröva utökad självförvaltning av olika fritidsanläggningar i utbyte mot lägre lokalkostnader eller högre föreningsbidrag*
- *Utöka öppettiderna på fritidsgårdarna.*
- *Bygga en fritidsgård i Ektorps*
- *Öka stödet till verksamheter som Nackapolarna och Tjejverkstan*
- *Öka stödet till pensionärsorganisationerna*
- *Etablera ett nytt kulturcentrum för Stockholmsregionen i Nacka.*

Äldre i Nacka

Vår äldrepolitik har två inriktningar:

1. Ingen ska diskrimineras på grund av sin ålder. Äldre ska kunna delta aktivt i hela samhällslivet och därmed ges möjlighet till att utvecklas tillsammans med andra.
2. Alla äldre har rätt till en god äldreomsorg på lika villkor. Äldres behov av hjälp, stöd och omsorg varierar och ökar oftast med tilltagande ålder. Det är av stor betydelse att kommunens insatser fungerar väl, och att de är anpassade efter äldres varierande behov.

Dessa två inriktningar ska genomsyras av strävan att man som äldre själv ska få forma sitt liv.

Meningsfull tillvaro för äldre

Äldre ska kunna delta i aktiviteter tillsammans med alla åldersgrupper och inte känna sig särbehandlade. Därför vill vi prioritera frågor som rör tillgänglighet.

Vi vill tillsammans med äldre skapa mötesplatser där de kan träffas för att delta i verksamheter som de själva väljer. Mötesplatserna ska vara allaktivitetshus för äldre, närstående och volontärer.

Äldre ska kunna delta aktivt i kulturlivet. Därför ska musik, teater, friluftsliv och annat som äldre efterfrågar tillgodose deras behov. Ett exempel är att konserter och teaterföreställningar ska ges även under dagtid.

Också äldre har önskemål om lärande och utbildning. Därför ska den kommunala vuxenutbildningen vara öppen för ett livslångt lärande.

Många invandrare tappar det svenska språket när de blir äldre. För att de ska få en meningsfull ålderdom behöver olika former av stöd utvecklas, till exempel dag-, kvälls- och helgaktiviteter med volontärer och kommunalt anställd personal som talar samma hemspråk som de äldre.

Äldres hälsa ska främjas

Nacka kommun får allt fler äldre, och äldre som lever allt längre. Samtidigt ser vi att den positiva utvecklingen av äldres hälsa håller på att avstanna och att ohälsan i vissa grupper dessutom ökar. Detta är en oroande utveckling.

Vi vill genom tidiga insatser öka äldres möjlighet att själva verka för god hälsa. Dessa insatser ser olika ut för olika grupper av äldre. För några kan det handla om att bryta ensamhet och isolering, för andra att börja med fysisk träning eller att förbättra sina matvanor.

Vi vill att förebyggande uppsökande verksamhet ska utvecklas och ha hög prioritet. Formerna för dessa besök ska kontinuerligt vidareutvecklas i samarbete med primärvården.

Äldre ska känna sig trygga hemma och i samhället

Allt fler äldre känner sig otrygga i sitt hem och i sin närmiljö. Därför vill vi tillsätta ett råd där äldre får möjlighet att tillsammans med politiker och tjänstemän definiera vad som behöver göras för att öka deras trygghet. Vi vill också ta krafttag för att få till stånd olika former av trygghetsboenden.

Äldre ska ha möjlighet att påverka sin hemtjänst

Hemtjänst är för många äldre en given förutsättning för att kunna bo kvar i sin vanliga bostad. Vi vill öka äldres möjligheter att välja hur den beviljade tiden för hemtjänst ska användas. Den äldre ska ha rätten att själv bestämma när och hur ofta hon eller han ska duscha. Kanske är det för personen viktigare än att lägenheten eller huset städas i enlighet med ett tjänstemannabeslut.

Boendet ska vara anpassat efter äldres behov

Nacka kommuns bostadsbestånd behöver anpassas efter äldres behov. Därför vill vi att kommunen ska bygga trygghetsbostäder dit äldre kan flytta när de känner sig oroliga, otrygga eller socialt isolerade i sitt tidigare boende. Vi vill också utveckla och bygga fler vård- och omsorgsboenden med olika profil för att möta olika behov. Det kan till exempel vara ett boende där man får ha med sig sin hund eller katt, ett boende för HBT-personer eller ett boende där man talar ett annat språk än svenska.

Alla äldre med demenssjukdom ska ha rätt till ett boende som är anpassat för dem. Innan någon flyttar till ett boende för äldre ska hemtjänsten självklart medverka till att i den nya miljön skapa god livskvalitet utifrån den enskildes

behov och önskemål. Vi vill också utveckla dagverksamhet som kan öka äldres möjligheter att bo kvar i det egna hemmet.

Ett demenscentrum för att utveckla vård och omsorg

Antalet äldre med demenssjukdom ökar. För att säkerställa en god vård och omsorg för demenssjuka, samtidigt som alla som arbetar med demenssjuka ska få ta del av senaste kunskaperna inom området, vill vi inrätta ett demenscentrum.

Förutom att centrat ska sprida kunskap till anställda på äldreboenden och inom hemtjänst ska det ge anhöriga stöd och kunskap som underlättar för dem. Demenscentrat bör inrymmas i ett av kommunens äldreboenden för att därmed möjliggöra för kommunens att styra och utvecklas centrat så att det på bästa sätt möter verksamheternas och anhörigas behov.

God och nylagad mat för alla äldre

Inom Nacka kommuns äldreomsorg ska mat och måltider ses som en integrerad del av omvårdnaden och tydligt präglas av kvalitet och servicetänkande. Utan god och näringsrik mat förlorar man ork och livsglädje, och det blir svårare att återhämta sig från sjukdom. Därför vill vi säkerställa att alla äldre inom kommunens äldreomsorg ska få god och nylagad mat.

Inom hemtjänsten ska den äldre i sitt eget kök få enkla, goda och näringsriktiga måltider tillagade. Endast de som själva väljer det ska få matlådor med färdiglagad mat levererade. All mat som serveras på vård- och omsorgsboende ska vara nylagad och de äldre ska själva få vara med och välja vad som ska serveras.

Stöd till närstående och anhöriga

Nationella beräkningar visar att var fjärde person över 55 år hjälper äldre, sjuka eller personer med funktionsnedsättning i eller utanför deras hem. Deras insatser är ovärderliga. De ökar livskvaliteten för den som vårdas, gör det möjligt för dem att bo kvar i den egna bostaden längre och minskar kommunens kostnader för hemtjänst och vård- och omsorgsboende. Vi vill därför både öka och vidareutveckla stödet till närstående och anhöriga. Det ska vara självklart att den som vårdar en anhörig ska få avlösning för att kunna fortsätta leva ett socialt liv utanför hemmet. För dem som så önskar ska det finnas anhörigcirklar och stödsamtal. Vi vill ta fram tydliga och kvalitets- höjande riktlinjer för anhörigstöd, samt säkerställa att dessa riktlinjer följs.

Personalen skapar kvalitet

Det är personalen som skapar kvaliteten inom Nacka kommuns äldreomsorg. Samtidigt som kommunen har fått fler anordnare av äldreomsorg har personalens arbete blivit allt mer komplext och omfattande. Vi vill att alla anordnare ska få möjlighet att delta i av kommunen prioriterade utbildningar och utvecklingsprojekt. Det är en självklarhet att all personal ska vara utbildad för sitt arbete.

Personalens upplevelse av arbetsmiljö, arbetstillfredsställelse och bekräftelse från arbetsledningen är viktig för att arbetet inom äldreomsorgen ska upplevas som attraktivt. Vi vill därför satsa mer på dessa områden.

Vi vill att kommunen i samverkan med äldreråd och äldreorganisationer ska bedriva utvecklingsprojekt som kan bidra till att öka livskvaliteten för äldre och deras anhöriga.

Äldreomsorgens kvalitet ska säkras

Nackas äldreomsorg utförs av många olika anordnare. Det är bra att äldre kan välja mellan olika anordnare. Men en äldre person som valt ett vård- och omsorgsboende eller en anordnare av hemtjänst ändrar för det mesta inte sitt val om han eller hon är missnöjd med servicen eller omvårdnaden. Vi kan därför inte se äldre som garantier för att bristfälliga verksamheter väljs bort.

Nacka kommuns utförare bedriver äldreomsorg med god kvalitet. Men då och då upptäcks allvarliga brister. Några har varit så allvarliga att anordnarna har fråntagits möjlighet att bedriva äldreomsorg i kommunen. Vi vill att det ska utvecklas metoder för att följa upp kvaliteten inom äldreomsorgen, så att brister kan upptäckas innan de äldre drabbas av dem.

Ökat samarbete mellan kommun och landsting

Äldre har, liksom alla andra, allt att vinna på ett ökat samarbete mellan kommun och landsting. Det gäller särskilt i frågor om hälso- och sjukvård. Då krämpor och sjukdom ofta tilltar med stigande ålder, blir samarbetet än viktigare för de äldre. Därför vill vi arbeta för att kommunen tillsammans med landstinget ska starta en hälsocentral i Nacka för äldre över 70 år. All personal ska vara specialutbildad i hälsoarbete och sjukvård med fokus på äldre. Hälsocentralen ska också erbjuda olika former av friskvård.

Vi socialdemokrater vill

- *Utveckla målgruppsanpassade friskvårdsaktiviteter*
- *Skapa mötesplatser för äldre*
- *Införa nolltaxa för äldreföreningar i kommunens samlingslokaler*
- *Ge rätt till "Tryggve-service" för den som fyllt 65 år*
- *Skapa trygga boendeformer, från trygghetsboende till vård- och omsorgsboende*
- *Erbjuda utökad och gratis dagverksamhet.*
- *Satsa på den kommunala hemtjänsten*
- *Öka brukarnas inflytande över hur de vill använda beviljad hemtjänst*
- *Öka möjligheterna till ledsagning för äldre med funktionshinder*
- *Att all mat inom äldreomsorgen ska vara god och nylagad*
- *Införa parboendegaranti på vård- och omsorgsboende*
- *Bygga äldreboenden med olika profil utifrån önskemål och behov*
- *Utveckla stödet och avlastningen för anhörigvårdare*
- *Utveckla och stärka samarbetet mellan kommunen och pensionärsorganisationerna*
- *Inrätta ett demenscentrum för demenssjuka, deras anhöriga och personal*
- *Erbjuda kompetensutveckling för all personal*
- *Satsa mer på kvalitetsuppföljning.*

Tillgänglighet

Vi socialdemokrater har alltid haft som ledstjärna att alla människor är lika värda och att alla ska respekteras utifrån sina egna förutsättningar. Tillgänglighet för alla är en mänsklig rättighet.

Men vi har sett i vår kommun att tillgänglighet för alla är långt ifrån självklar. Många Nackabor har inte samma möjligheter eller respekteras inte på solidariska, rättvisa eller jämställda villkor. Därför måste vi intensifiera arbetet för att få genomslag för frågor om tillgänglighet i det kommunalpolitiska arbetet.

Vi socialdemokrater vill

- *Att ingen människa med en funktionsnedsättning ska diskrimineras. Personer med funktionsnedsättning ska kunna delta aktivt i allt samhällsliv för att därmed kunna utvecklas på samma villkor och tillsammans med andra.*
- *Att allt som försvårar för personer med funktionsnedsättning och som kan åtgärdas med kommunalpolitiska insatser ska analyseras och drivas politiskt.*
- *Att kommunens insatser ska vara anpassade till de individuella behoven, som varierar under livet och också är beroende av vilken nedsättning det gäller. Detta kräver delaktighet av dem som har någon form av funktionsnedsättning.*
- *Aktivt lyssna på handikapporganisationer i kommunen och vara öppna för deras synpunkter.*

Handikappomsorg

Vi socialdemokrater anser att kommunens handikappomsorg ska genomsyras av den så kallade normaliseringsprincipen. Det innebär att alla som nyttjar kommunens handikappomsorg ska ha samma rättigheter som alla andra Nackabor. Självklart ska de också ha samma rätt till självständighet och självbestämmande.

Ledsagarservice behöver utvecklas för att möjliggöra en aktiv fritid, till exempel genom hjälp att ta sig till och från olika kultur- och fritidsaktiviteter och för att kunna delta i dem.

Personer med funktionsnedsättning som omfattas av LSS, Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, erbjuds olika former av daglig verksamhet. De genomförs för det mesta i grupp tillsammans med andra funktionshindrade. Vi vill utveckla nya möjligheter för dessa Nackabor att delta i dagliga aktiviteter tillsammans med personer utan funktionshinder.

Idag förekommer det att Nackabor med funktionshinder flyttar till en annan kommun för att kunna få god vård och omsorg. Självklart ska vi erbjuda dessa personer möjlighet att bo kvar i den egna kommunen. Möjligheten till boende ska inte vara beroende av om en entreprenör vill driva ett boende i kommunen eller inte. Kommunen måste själv säkerställa möjligheten att bo i Nacka.

Vi socialdemokrater vill

- *Att alla Nackabor ska ha samma rättigheter*
- *Utveckla ledsagarservice för att möjliggöra en aktiv fritid för personer med funktionsnedsättning*
- *Utveckla nya former för daglig verksamhet för personer med och utan funktionsnedsättning*
- *Säkerställa möjlighet till boende i Nacka för personer med funktionsnedsättning.*

Nacka – en klimatkommun

Klimat- och miljöövervakning

Nacka är sedan 1995 en ekokommun. Det betyder att kommunen ska bedriva ett utvecklingsarbete enligt kretsloppsprincipen. Det övergripande målet är en god livsmiljö och ett långsiktigt hållbart samhälle.

Sedan början av år 2000 finns en miljöpolicy för Nacka kommun. Den är dock alltför allmänt hållen för att kunna utgöra ett dokument för förändringar. Vi vill ha en ny skarpare klimat- och miljöpolicy.

Vi socialdemokrater vill att Nacka ska bli en klimatkommun. Kommunen ska fastställa en övergripande plan för att minska utsläppen av växthusgaser. Vid viktigare kommunala beslut ska en klimatkonsekvensutredning göras.

Nacka måste införa klimatstyrning genom miljöanpassad offentlig upphandling med genomarbetade kravspecifikationer. Samma miljökrav måste ställas på upphandlingen som på den egna kommunala verksamheten. Genom miljöcertifiering kan man uppmuntra ständiga förbättringar av klimat och miljö. Taxesytemet måste användas systematiskt för att skapa en bättre miljö.

Kommunen ska inrätta tjänster som klimat- och miljövägledare, som kan hjälpa hushållen att göra rätt miljöval. Kommunen måste också satsa på en omfattande miljöinformation tillsammans med bland andra fastighetsägare, boendeorganisationer och bildningsorganisationer.

Naturområden

Nacka kommun beskriver sig med den fyndiga och dubbeltydiga devisen ”mellan storstad och skärgård”. I Nacka finns idag tio naturreservat, och ytterligare fyra håller på att bildas. Kommunen har en lång kustlinje och en mängd småsjöar. Kommunen har, med andra ord, skiftande och ovärderliga naturtillgångar, som måste bevaras.

Begäran om dispens från strandskyddet måste användas ytterst sparsamt och med gott omdöme. Strandskyddet är en angelägenhet för alla, liksom tillgängligheten till stränderna. Det är därför viktigt att de områden som en gång

fastställts som skyddsvärda ur rekreationssynpunkt inte vid senare tillfällen får bebyggas eller på annat sätt exploateras.

På många ställen i kommunen har det funnits industrier, som nu är nedlagda, men där marken ofta är kraftigt förorenad. Innan man bebygger dessa områden krävs en omfattande marksanering.

Skuruparken ska omvandlas till naturreservat. I parken finns en mängd småstugor. Det var semesterfirare som från början tältade i parken och sedan satte upp små vikstugor över sommaren. Stugorna veks ihop och lagrades i en lada över vintern. Nu finns ett 70-tal stugor (dock inte vikbara) av varierande storlek och standard i området. När Skuruparken blir naturreservat, tycker vi socialdemokrater att åtminstone en del av stugorna ska kunna finnas kvar, inte minst av kulturhistoriska skäl. Alla kan inte sparas. Dels är de för många, dels ligger en del av dem i lägen som måste reserveras för dem som rör sig i området.

Nackas sjöar

Det största problemet för Nackas sjöar är enligt kommunen övergödning. Näringsrikt vatten, som innehåller kväve och fosfor, förs till sjöarna från avlopp och med dagvatten.

Fosfor förekommer i tvätt- och rengöringsmedel, medan kväve släpps ut från trafik och uppvärmningsanläggningar. De finns också i handels- och stallgödsel och läcker därför från jordbruksmark. Båda ämnena finns dessutom i toalettavlopp.

Gamla synder gör också att ett antal sjöar har problem med intern gödning, det vill säga att näringsämnen frigörs från bottenarna under syrefria förhållanden, till exempel i Dammtorpsjön, Kvarndammen, Bagarsjön, Sågsjön, Insjön, Järlasjön och Ältasjön. Vid en del av dessa kan man under vintern känna den stickande doften av svavelväte, som bildas när bottenarna är syrefria.

Några få sjöar är försurningskänsliga, bland dem Krokträskan och sjöar i Erstaviksområdet. Eftersom nedfallet av svavel har minskat i Sverige är hotet dock i avtagande. Ett antal sjöar är relativt opåverkade av miljöproblem och har god status. Det gäller bland annat Källtorpsjön och Aborrträsk. Vittjärn har idag också god status, men är samtidigt försurningskänslig.

En del av Nackas kustvatten är också drabbade av övergödning, som Askrikefjärden och Erstaviken. Både för dessa och för de övergödningsdrabbade sjöarna är det viktigt att Nacka tar ett större ansvar för att minska utsläppen från enskilda avlopp.

Detta kan ske antingen genom att ansluta avlopp till det kommunala nätet eller genom att se till att de enskilda avloppen inom kommunen som har dålig rening – enbart slamavskiljare eller sämre – följer det lagstadgade kravet på rening.

Att kontrollera att dessa krav följs kräver personalresurser.

Ekosystemet måste komma i balans. Avsevärt kraftfullare åtgärder än dagens behöver sättas in så att övergödningssymptomen försvinner, så att sjöarna inte växer igen, så att fiskbestånden hämtar sig och så att algbloomingar minskar under sommaren. Dessutom skulle livskvaliteten för kommunens invånare höjas och badplatserna åter bli välbesökta.

Enligt EU:s vattendirektiv ska, om inte annat sägs, sjöar och vattendrag ha god vattenstatus till år 2015. Nackas nuvarande ambitionsnivå innebär att kommunen inte kommer att kunna leva upp till det EU-direktivet.

Krav för Nacka som klimatkommun

Kraven för medlemskap i nätverket Klimatkommunerna är att man politiskt beslutar att arbeta för:

- Att kontinuerligt inventera utsläpp av växthusgaser
- Att sätta upp mål för utsläppen
- Att ha en handlingsplan och genomföra åtgärder för att minska utsläppen
- Att kontinuerligt informera om arbetet till nätverket

Nacka bör gå med i nätverket för att därmed tvingas att arbeta enligt dessa krav.

Nacka tillhör de kommuner i landet som har högt skatteunderlag och bör därför kunna minska utsläppen av växthusgaser snabbare än landet som helhet. År 2020 ska utsläppen av växthusgaser ha minskat med 50 procent. Nacka kommun ska, med undantag för den del av trafiken som kommunen inte kan påverka, vara fossilfri senast år 2030.

Detta ska göras genom att helt ta bort förbränning av fossila bränslen i kommunala anläggningar och kommunala fordon till år 2020, samt genom att införa och tillämpa de av riksdagen fattade besluten om restriktioner för förbränning av fossila bränslen i förbränningsanläggningar.

Genom anpassning av Nacka Energis nättaxor ska ekonomiska incitament skapas för utfasning av privat förbränning av fossila bränslen.

De lokala klimatinvesteringsprogrammen (Klimp) har varit framgångsrika och har bidragit till att utsläppen av växthusgaser har minskat avsevärt. Den borg-

erliga regeringen har avbrutit programmen. Socialdemokraterna i Nacka måste påverka både kommunen och regeringen att återuppta dem.

Byggsektorn

Boende

Riksdagen har fastlagt att användningen av fossila bränslen för uppvärmning ska vara avvecklad till år 2020. Invånarna i Nacka måste redan nu börja hushålla med resurserna och minska användningen av fossila bränslen. I den mån det idag fortfarande finns delar av fjärrvärmesystemen, som eldas med olja eller kol måste dessa system fasas ut. Oljeeldade villapannor måste ersättas. Nacka ska vara fritt från fossila bränslen.

Enligt prognoser från Energieffektiviseringsutredningen kommer de svenska hushållen att ha minskat användandet av energi i bostäderna med drygt 20 procent till år 2020. Därför kan och bör målet i Nacka för 2020 sättas högre. Fjärrvärme är en effektiv uppvärmningsform. Berg- eller markvärmepump är ett bättre alternativ än uppvärmning med flispanna i småhus.

Då man bygger nya hus i Nacka bör man pröva att använda en byggteknik, som kallas för passivhus. Det innebär att mycket mindre extern värmeförsel behövs; sol, människor och tekniska apparater värmer i stället upp husen. Renoveringar av gamla hus - särskilt i de så kallade miljonprogrammen byggda åren 1961 till 1975 - måste inriktas på att minska energiförbrukningen.

Kommunen bör försöka att påverka byggfirmorna att bygga i trä i stället för i betong. Det går åt mycket energi för att producera den cement som behövs för att tillverka betong. Att bygga i trä är bättre också därför att träet binder koldioxid under husets hela livstid.

Andra enkla och billiga åtgärder som kan vidtas i husen för att förbättra miljön är tilläggsisolering av vind, byte till lågenergibelysning, värmeåtervinning från avloppsvatten, byte av fönster och tilläggsisolering av fasader.

Energitillförsel

Kommunen och medborgarna i Nacka måste använda energin mer effektivt. Genom att införa så kallade vita certifikat kan elleverantörer åläggas att effektivisera på ett sätt som motsvarar en viss procent av såld el. De vita certifikaten ska minska onödig energianvändning och utnyttja energismart teknik.

Kommunen bör upphandla grön förnyelsebar el. En sådan upphandling måste gälla också för de entreprenörer, som kommunen anlitar. Kommunen ska

enbart använda sig av energieffektiv teknik som kan minska energiförbrukningen.

Inkopplingsavgifterna för småskalig förnyelsebar el måste vara skäliga. Lokal produktion av energi ska uppmuntras. Man ska underlätta för egenproducerad el att komma in i elnätet. Energiutvinning ur avloppsslam och ur organiskt avfall måste utvecklas och bli mycket mer effektiv.

Hushållen i Nacka ska uppmuntras att genomföra en växling från energislösande användning till energieffektivt utnyttjande; till exempel genom att byta kylskåp, tvättmaskiner och tv-apparater.

Transporter

Idag innebär de korta transporterna det största miljöproblemet. Det gäller såväl arbetsresor som varutransporter och distributionstrafik. Dessa transporter orsakar stora utsläpp av växthusgaser per transporterad person eller transporterat kilo. Dessutom går dessa transporter (bilar) ofta på tomgång vid trafikstockningar. Tullar och avgifter kan begränsa de korta transporterna.

Biltrafiken måste minska. Den kommunala transportservicen måste i stället byggas ut. Det är nödvändigt att då också satsa på tvärförbindelser. Nya bostadsområden ska planeras så att kollektivtrafik lätt kommer fram i området.

Vi anser att man ska inrätta ”lokal” kollektivtrafik från bland annat bostadsområdena på Västra Sicklaön till Henriksdals trafikplats, med någon form av matarbussar som ett komplement till den nuvarande kollektivtrafiken.

Det är viktigt att undersöka hur livsmedel och andra varor transporteras inom kommunen. Det går att minska de kommunala transporterna genom en bättre samordning och, till exempel, genom att kommunen inrättar flera centrallager. Genom att samordna transporterna kan man också minska dem.

Kommunens leverantörer av livsmedel och andra varor måste också samordna sina transporter, så att trafiken minskas till kommunala verksamheter som förskolor, skolor och äldreboenden. Genom att bjuda in lokala företag att delta i de gemensamma transporterna kan man minska antalet körningar ytterligare.

Miljövänlig kollektivtrafik

Kommunen måste prioritera investeringar i spårbunden trafik: järnväg eller spårvagn framför nyinvesteringar i vägar. Vi ska stimulera den lokala sjöfarten som ett transportmedel såväl mellan Nacka och Stockholm som inom Nacka. Det senare kan gälla båttrafik till och från Kvarnholmen, Saltsjöbaden och

Fisksätra. Båttrafik är en miljövänlig form av kollektivtrafik. Vi anser därför att satsningen på båttrafiken måste öka och samtidigt permanentas.

Befolkningen i Nacka och Värmdö ökar snabbt. Befolkningstillväxten måste mötas med utbyggd kollektivtrafik. Vi vill modernisera Saltsjöbanan och bygga ut Tvärbanan, men på sikt vill vi även se en utbyggd tunnelbana till ostsektorn. Mot det står den borgerliga majoriteten som vill konvertera Saltsjöbanan till spårväg och därmed inte skapa den kapacitetsökning som behövs utan istället förlänga restiderna och göra det svårare att i framtiden bygga ut tunnelbanan.

Vi vill istället modernisera Saltsjöbanan med bibehållen tågstandard som även i framtiden går hela vägen till Slussen. Genom att rusta upp banan, bygga ut dubbelspår, och investera i nya moderna fordon kan vi öka både turtätheten och komforten. I första hand bör depån i Neglinge rustas och behållas. Samtidigt vill vi dra Tvärbanan vidare från Sickla udde till Sickla köpcentrum för att skapa ett smidigt byte mellan systemen.

Genom att behålla dagens tågstandard på Saltsjöbanan har vi dessutom bättre förutsättningar för att i framtiden dra tunnelbanan vidare från Kungsträdgården via Sofia, Sickla, Nacka och eventuellt även Orminge.

Fler gång- och cykelbanor måste byggas. Nacka kommun måste införa det system som finns i Stockholm, där man kan låna en cykel vid en station och lämna den vid en annan. Kommunen bör på försök införa cyklar med en eldriven hjälpmotor; dessa kan nå hastigheter på 25 kilometer i timmen. Också spårbilar borde införas på försök.

Vi vill stimulera användning av el- och hybridbilar liksom bildande av gröna bilpooler. Nacka bör inrätta en anläggning för pilot-, demonstrations- och fullskaleanläggning av andra generationens biodrivmedel. Kommunen bör också stimulera en ökning av biogasproduktionen, inrätta tankställen för el och köpa in elbilar för sina egna transporter.

Det är angeläget att kommunen informerar om att tvåtaktsmotorer i fritidsbåtar är ineffektiva och miljövänliga och att de bör fasa ut till förmån för miljövänligare alternativ.

Buller – ett miljöproblem

Buller blir mer och mer ett problem i vårt moderna samhälle. Buller gör att många medborgare mår dåligt och kan i värsta fall leda till ohälsa. I samband med fysisk planering av vår kommun, nybyggnation eller förtätning, ska särskild uppmärksamhet riktas mot bullerproblemen.

Gruppernas och klassernas storlek i förskolan och skolan har också betydelse för bullernivån. Därför går socialdemokraternas satsning på förskolan och skolan hand i hand med arbetet för minskat buller.

Kvarnholmen "det goda exemplet"

Kommunen kan se till att utbyggnaden av Kvarnholmen görs på ett så miljömässigt godtagbart sätt, som det är möjligt. Kvarnholmen kan bli ett sammanhållet större byggnadsområde, där de senaste miljöidéerna och den senaste miljötekniken kan användas, och där man anpassar bebyggelse och annat till närområdet.

Här kan kommunen få fram en stadsplanering, som är anpassad till ett modernt miljötänkande. Helt enkelt skapa ett kretsloppssamhälle. Det kan gälla transportsystemet, som från början bör anpassas till ett kollektivt åkande. Kanske kan man prova ett spårbilssystem här? Man bör också i görligaste mån bygga betongfritt.

Mat

Målen för ekologisk offentlig upphandling ska vara tydliga och högt ställda. Att kommunen handlar ekologiskt är viktigt ur många aspekter:

Ekologiska livsmedel innehåller mer näring än konventionellt framställda och bidrar på så vis till bättre hälsa hos kommunens brukare inom barnomsorg, skola och äldreomsorg.

Kommunen är en stor inköpare av livsmedel, och genom att välja ekologiskt driver den på efterfrågan på ekologiska varor. Samtidigt som efterfrågan ökar, sjunker priset på ekologiska livsmedel, vilket gynnar såväl kommunen som dess invånare.

Återvinning och återbruk

Alla kommuninvånare måste få möjlighet att kompostera. Kommunen måste därför placera ut kärl för källsortering. Sopbilarna ska hämta både vardagssopor och återvinningsmaterial; då blir källsorteringen enklare. Kommunen borde också införa ett pantsystem för kvicksilverhaltiga batterier och bilbatterier, så att de inte slängs i naturen eller med de vanliga soporna.

Vi vill ha fler återvinningsstationer i kommunen. Återvinningsstationerna bör ha utökade öppettider jämfört med idag. Återvinningsstationerna ska även ta emot varor för återbruk. Eventuellt kan man ordna ett "loppis" på stationen,

kanske i samarbete med Stadsmissionen, Myrorna eller andra hjälporganisationer.

Grönområden

Vårt klimat ger oss goda förutsättningar för lokalt producerade livsmedel och en sådan form av jordbruk innebär en lägre belastning på miljön, den till och med hjälper till att binda växthusgaser. Det är en viktig uppgift att både pedagogiskt förklara hur naturen enkelt kan ge mat, och i praktiken främja när-odlade produkter.

Kommunen ska uppmuntra odling i bostadsområden, till exempel i växthus på husens tak. Det ska finnas möjligheter till egen odling på kolonilotter för de kommuninnevånare som så önskar. I närheten kan det finnas kaféer och restauranger, vars råvaror kommer från den lokala kolonilotten. Grödorna kan antingen konsumeras av odlarna själva eller säljas på en lokal ”bondens marknad”.

Kommunen bör även planera för att i den offentliga miljön ha buskar med ätliga bär, som kan komplettera nuvarande buskflora. Likaså kan fruktträden, som en gång var en självklarhet i naturen, få en renässans på allmänna platser i Nacka kommun.

Vi socialdemokrater vill

- *Att Nacka blir en klimatkommun*
- *Att kommunen enbart handlar grön el*
- *Reducera kommunens användning av fossila bränslen*
- *Satsa på energisnålt och klimatsmart byggande*
- *Arbeta för miljövänlig kollektivtrafik*
- *Bygga fler cykel- och gångvägar*
- *Öka öppethållandet på återvinningscentralerna och starta försök med loppis i anslutning till återvinningscentralerna.*

Kommunen

– en ansvarsfull arbetsgivare

Heltid en rättighet – deltid en möjlighet

Hösten 2006 startade Kommunal och Nynäshamns kommun det gemensamma projektet ”Nya tider” med syfte att skapa trygga anställningar och rätt till heltid. Projektet är utvärderat, och utvärderingen visade att rätt till heltid inte är en fråga om kostsamma reformer. Tvärtom minskade sjukfrånvaron rejält, och kostnaderna för övertid halverades. Under 2007–2008 sparade kommunen flera miljoner på heltiderna. Det är pengar som kan användas för att höja kvaliteten i verksamheterna.

En heltidsanställning ger inte bara bättre ekonomi utan också ökad trygghet. Den högre lönen påverkar direkt nivån på den ersättning man har rätt att få om man blir förälder, sjuk eller arbetslös. Den faktiska lönen styr dessutom nivån på den framtida pensionen. Rätt till heltid är en fråga om rätten till egen försörjning och ekonomiskt oberoende. Ofrivilligt deltidsarbete ger alltså både låg lön i dag och sämre levnadsstandard i framtiden.

Det är inte deltidsarbetet i sig som vi vänder oss emot. Men deltid ska vara en möjlighet som en anställd själva kan välja. Vårt mål är att alla som arbetar deltid ska ha en heltid i botten, för att kunna öka sin arbetstid när de själva vill. Då blir heltidsarbete en rättighet och deltid en möjlighet. Rätten till heltid är ett led i att skapa trygga jobb, men också ett sätt att undanröja en ”kvinnofälla”. Den största andelen deltidsanställda finns idag i kvinndominerade branscher.

Mönsterarbetsplats

Bra arbetsvillkor är en god utgångspunkt för att vård, omsorg och service till medborgarna ska hålla hög kvalitet. Arbetsglädje och god hälsa för de anställda leder till ökad effektivitet. Därför har Vi socialdemokrater och fackförbundet Kommunal kommit överens om en gemensam plattform för hur kommunen ska kunna göras till en mönsterarbetsplats.

Vi socialdemokrater vill konkretisera arbetet med att göra kommunen till mönsterarbetsgivare. Vi vill att medarbetare och chefer ska utarbeta en genom-

förändring som talar om hur alla kommunens arbetsplatser ska utvecklas till mönsterarbetsplatser.

Vi socialdemokrater vill

- *Utveckla en tydlig arbetsgivarroll i det politiska ledarskapet och återta personalpolitiken*
- *Göra heltid till en rättighet och deltid till en möjlighet*
- *Ge alla anställda i kommunen trygga anställningsvillor*
- *Utveckla friska arbetsplatser genom tydligt ledarskap, goda resurser och hög kvalitet*
- *Satsa på utbildning, fortbildning och kompetensutveckling*
- *Utveckla en gemensam värdegrund genom dialog mellan politiker, ledare och medarbetare på varje arbetsplats*
- *Ge de anställda möjlighet att ta ansvar, känna stolthet, tillit, lust och arbetsglädje*
- *Ge de anställda större inflytande över arbetstidsförläggning och sysselsättningsgrad, utveckla nya arbetstidsmodeller*
- *Ge de anställda inflytande över arbetsorganisation och arbetsmetoder, inflytande över ekonomin och möjlighet att påverka budgetprocessen på den egna arbetsplatsen.*

Företagande – investera i människors skaparkraft

Nya idéer föds där människor möts. De förverkligas av dem som vågar utmana det bestående och ifrågasätta invanda föreställningar. Morgondagens välstånd byggs med dagens nya idéer. En strategi för ökad kreativitet idag är därför en strategi för välfärd i framtiden. Vi socialdemokrater inser att företag föds ur människors drömmar och risktagande. Att våga ta steget till ett eget företagande måste bli lättare.

Socialdemokratins näringslivspolitik bygger på tre nyckelbegrepp:

- Samverkan
- Kreativitet
- Nyfikenhet

Grundläggande förutsättningar för att människor ska kunna försörja sig själva är att samhället hela tiden utvecklas och att fler företag bildas i alla typer av branscher, både gamla och nya. Men även att etablerade företag får verka under politiskt stabila förutsättningar.

En central uppgift för kommunen är att sörja för en god infrastruktur och goda kommunikationer till och från kommunen. Nackas geografiska läge, mitt i ett av Europas mest dynamiska områden, är attraktivt och svårslaget. Kommunen bör ha som ambition att fortsätta stärka nätverken mellan företagare. För att företag ska kunna starta och växa krävs riskkapital. Kommunen kan inte styra riskkapital, men i ett socialdemokratiskt styrt Nacka ska kommunen förstärka och utveckla kontakterna mellan företagare och banker samt andra finansiella aktörer.

Vi socialdemokrater är övertygade om att det behövs en blandning av små och stora företag. Vi tror att många vill starta sitt egna företag men avstår bland annat på grund av osäkerhet om hur det går till. Därför vill vi starta det vi kallar handelshus, ställen där man kan få hjälp att komma igång. Tanken är att människor som vill förverkliga sin dröm ska kunna koncentrera sig på sin affärsidé och inte först och främst leta efter en lokal, beställa bredbandsuppkoppling och liknande. Handelshuset ska även fungera som en öppen

mötesplats där företagare kan få hjälp och stöd från kommunen, skatteverket och andra myndigheter och organisationer.

Vi socialdemokrater vill

- *Stärka nätverket mellan kommunen och det lokala företagandet, banker och investerare*
- *Stärka nätverk mellan företagare*
- *Starta handelshus som stöd och hjälp till nystartade företag.*

En kommun med växtkraft och växtvärk

Sverige har efter andra världskriget nått mycket långt i fråga om välfärd för alla. Även om vi fortfarande har klyftor som behöver jämnas ut, har den enskilde medborgaren idag helt andra förutsättningar än tidigare att välja hur han eller hon vill leva. I det livsvalet spelar bostaden för de flesta en avgörande roll.

Men i stora delar av landet har vi haft en utveckling som gjort bostaden till en handelsvara med starka inslag av spekulation. Möjligheten att få en bostad till rimligt pris varierar oerhört mellan överhettade storstadsområden och delar av landet där utvecklingen är lugnare, för att inte säga svag. Om utvecklingen fortsätter som hittills, kommer klyftorna att öka ännu mer.

Vi socialdemokrater ser allas rätt till en bra bostad till överkomlig kostnad som en central samhällelig uppgift. Kommunen har också enligt lag ett ansvar för bostadsförsörjningen. Men vad detta ansvar innebär råder det olika meningar om. I Nacka har det hittills bara handlat om att tillgodose basala behov hos utsatta grupper som funktionshindrade eller människor som på andra sätt är beroende av samhällets stöd.

För oss är detta en alltför begränsad tolkning. Vi vill ge alla, inte bara utsatta enskilda och familjer, möjlighet att bo bra till rimlig kostnad. Det var med det motivet som de kommunala bostadsföretagen en gång skapades. Genom statligt stöd kunde de bygga hyresrätter med just dessa förutsättningar.

Med dagens lagstiftning kan bostäder upplåtas på tre sätt: äganderätt, bostadsrätt och hyresrätt. Alla dessa upplåtelseformer är bra, och vi vill att det ska råda balans mellan dem. Då kan alla välja det som passar dem, särskilt sett över en livscykel. Hyresrätt i ungdomen, villa under de år då man har barn i huset, bostadsrätt i medelåldern och kanske hyresrätt när man behöver vårdboende. Olika människor har också olika syn på hur de vill ordna sitt boende. Medan en del vill satsa mycket tid, pengar och kraft på en egen ägd villa, vill andra slippa bekymra sig över drift och underhåll av sin bostad och överlåta detta på en hyresvärd.

Vi ser också gärna en blandning av upplåtelseformer inom samma bostadsområde. Det finns goda exempel från olika håll i landet, där man medvetet har planerat för detta.

Vi kan konstatera att i Nacka sker byggandet på markägarnas villkor. I själva verket råder det närmast ett oligopol i kommunen – några få stora byggföretag är samtidigt stora markägare. Miljö- och stadsbyggnadsnämnden får i stor utsträckning bara verkställa markägarnas (byggföretagens) önskemål.

Koncentrationen av makt när det gäller bostadsbyggande – från ägande av marken till kontroll över byggmaterialindustrin och byggbolagen – är enligt vår uppfattning osund. Vi efterlyser en antitrustlagstiftning som skiljer de olika rollerna åt, allt för att stärka konkurrensen inom bostadsbyggandet.

När det gäller hur samhället ska utformas sätter lagstiftningen kraftfulla verktyg i händerna på kommunen genom det kommunala planmonopolet. Majoriteten i Nacka kommun är dålig på att utnyttja detta instrument så att det främjar ett blandat bostadsbyggande som kan tillgodose alla medborgares behov av bostäder.

Kommunens markpolitik

Kommunen äger en del mark. Men det mesta av den marken är inte tillgänglig för bostadsbyggande. Antingen är den reserverad för friområden (Nyckelviken, Velamsund, Skarpnäs etcetera) eller så används den för den kommunala infrastrukturen (skolor/förskolor, idrottsanläggningar, gator och vägar etc).

Den moderatstyrda majoriteten har i själva verket genom sin utförsäljningspolitik sett till att kommunen inte har särskilt mycket mark som skulle vara möjlig att använda till bostadsbyggande. Detta konstateras också i kommunens senaste årsredovisning. Utan egen mark och utan eget bostadsbolag blir det svårare att påverka bostadsbyggandets omfattning, utformning och upplåtelseformer. Enligt en prognos från mark- och exploateringskontoret är de få tillkommande hyresrätterna i allmänhet byggda på privatägd mark.

När nu också majoriteten säger sig vilja satsa på att det ska byggas hyresrätter i kommunen, visar det sig väldigt svårt att få fram byggbar kommunal mark. Ett projekt som moderaterna tog initiativ till för över ett år sedan har hittills inte lett till ett enda projekt för hyresbostäder på kommunal mark.

Kommunen står inte helt utan egen byggbar mark. Det enda kvarvarande större kommunägda markområde som är möjligt att utnyttja för bostadsbyggande är marken kring stadshuset. Men vi ska inte förakta de mindre tomter som trots allt kan återstå runt om i kommunen. Det finns i dag exempel på (privatbyggda) små hyresvillor med lägenheter som kan passa ungdomar i fråga om

både storlek och hyresnivå. Kommunen har också i vissa fall använt sig av dessa mindre tomter för att tillgodose behovet av gruppboenden.

Men för att Nacka ska kunna bli pådrivande för ett gott bostadsbyggande måste kommunen ”ta makten över marken” på olika sätt. Det gäller inte minst i ett läge där vi växlar ner kommunens expansionstakt så att vi inte tillåter byggande av nya bostadsområden snabbare än att den kommunala servicen också hinner byggas ut. Därför måste kommunen försöka förvärva större markområden, som idag är privatägda, och använda dem för ett ansvarsfullt bostadsbyggande. Ett område kan vara Gungviken mellan Saltsjöbanan och motorvägen till Saltsjöbaden. Det var redan tidigare utlagt som planeringsområde, tänkt att användas för bostadsbyggande. En annan idé är att däcka över Värmdöleden mellan Forum och Jarlaberg, vilket skulle slå fler flugor i en smäll: bostadsmark, plats för kollektivtrafikterminal, bullerdämpning och stoftbarriär. Vi ska naturligtvis inte heller glömma bort marken kring stadshuset, som är det enda större byggbara markområde som fortfarande är i kommunens ägo.

I alla dessa områden finns bra kollektivtrafik. Gungviken skulle kunna försörjas av Saltsjöbanan, en överdäckad Värmdöled vid Forum och bostäder i området kring stadshuset av den framtida tunnelbanan.

Kommunal service och infrastruktur

De som bor i Nacka och de som flyttar in i nybyggda bostadsområden har rätt att kräva att den kommunala servicen och infrastrukturen fungerar. Det är svårt att åstadkomma om man okritiskt välkomnar allt bostadsbyggande på byggföretagens villkor.

Då uppstår brister. Idag kan vi se hur förskoleplatser är svåråtkomliga dyrgripar, hur äldreomsorgen sviktar och hur trängseln ökar på våra vägar. Genom att den kommunala servicen fördelas med hjälp av oflexibla checksystem varierar utbudet i alltför hög grad mellan olika bostadsområden. Allt för mycket av såväl samhällelig som kommersiell service har koncentrerats till kommunens västra delar, närmast Stockholm.

Vad händer med hyresrätten?

Under socialdemokratiskt styre byggdes hyresrätter på olika håll i dåvarande Nacka stad. Till de tidigare områdena hör Talliden och Ektorp. Senare tillkom bland annat Fisksätra och Stensö. Också i Boo fanns en del hyresrätter i kommunal ägo, även om utbyggnaden av Orminge till stor del kom att bestå av bostadsrätter i HSB:s regi samt en mindre andel privatägda hyreshus. I

Saltsjöbaden, som länge hade karaktären av villasamhälle, byggdes på 1950- och 60-talet hyresrätter. Därefter har det mest blivit bostadsrätter.

I alla de tre före detta kommunerna finns också privatägda områden med hyresrätt. Sedan kommunsammanslagningen 1971 har mycket få hyresrätter tillkommit. Expansionen av bostäder har framför allt skett i ägande- eller bostadsrättsform.

Som vi tidigare har konstaterat är vi socialdemokrater positiva till alla tre upplåtelseformerna och vill ha en balans mellan dem. När en av dem – hyresrätten – så kraftigt missgynnas på de båda andras bekostnad, blir vi bekymrade.

Bostadsrätter – ofta dyra och i exklusiva lägen – dominerar under den här perioden tillsammans med småhus med äganderätt. Hyresrätterna är som sagt få. Att Nacka alls har en relativt stor andel hyresrätter beror alltså främst på de insatser som gjordes under tidigare socialdemokratiska majoriteter. Under de första åren efter kommunsammanslagningen 1971 samarbetade Socialdemokraterna och Folkpartiet om bostadsbyggandet.

Nu minskar andelen hyresrätter snabbt, inte bara därför att nästan allt nytillskott är bostadsrätter och ägda småhus, utan också därför att tidigare hyresrätter, såväl i före detta Nackahem som i privat ägo, omvandlas till bostadsrätt. Det senaste exemplet är Henriksdalsberget, där närmare 800 hyreslägenheter, ägda av Stockholms kommunala bostadsbolag Stockholmshem, nu har förvandlats till bostadsrätter. Samma sak har hänt med de privatägda hyresrätterna på Ekudden. Under åren 2002-2009 byggdes bara 148 hyreslägenheter i kommunen, samtidigt som 3 176 bostäder byggdes i bostadsrätter och 4 400 i småhus.

För oss socialdemokrater är det viktigt med långsiktig planering, så att miljö, omsorg och service utvecklas i takt med att vi blir fler invånare i Nacka. Varje nytt projekt ska vara förankrat i en långsiktig plan för hur samhället ska utvecklas. Då kan vi bygga ett tryggt samhälle och redan i planeringen försöka undvika negativa sociala konsekvenser. Det måste finnas rutiner för planeringen av omsorg så att kommunen kan tillgodose behoven hos en växande befolkning. För att kunna utveckla den gemensamma infrastrukturen med skolor, förskolor, äldreboenden och annan service måste vi vara återhållsamma med försäljning av gemensamt ägd mark.

Vi socialdemokrater vill bygga bort den bostadsbrist som finns i kommunen. Därför prioriterar vi under de närmaste åren ett varierat byggande av flerfamiljshus. Genom att upplåta mark med tomträtt i stället för att sälja marken till marknadspris kan vi sänka byggkostnaderna och därmed hyrorna. Detta är

nödvändigt för att unga och ensamstående men också familjer med ”vanliga” plånböcker ska ha råd att bo i Nacka.

Vi verkar också för att en lägre andel av kostnaderna för exploatering av allmänna platser och liknande ska vältras över på byggherrarna. Även detta kommer att bidra till lägre hyror.

På sikt kan det också bli möjligt att bilda ett nytt kommunalt bostadsbolag i Nacka.

Befolkningsutveckling

Nackas befolkning växer kraftigt. Under senare år har många gamla övergivna industriområden förvandlats till bostadsområden. Samtidigt innebär den successiva utbyggnaden av vatten och avlopp i de så kallade förnyelseområdena att antalet invånare växer.

Däremot är det tveksamt om kommunens infrastruktur håller jämna steg med utbyggnaden. En ständig brist på förskolor är ett symptom på att utvecklingen går i otakt. Trafikförhållandena på Skurubron och den överbelastade kollektivtrafiken visar också att nya bostadsområden byggs i en takt som samhällets service inte klarar att möta.

I synnerhet i Boo måste behovet av nya bostäder vägas mot den nödvändiga upprustningen av infrastrukturen. Det är oförsvarligt att satsa på nya bostadsområden innan vi fått en lösning på Skurubroeländet, och tillgängliga resurser behövs för planläggning i förnyelseområdena. Vi föreslår därför ett tillfälligt stopp för nya bostadsprojekt.

Vi socialdemokrater vill

- *Att alla kommunelar ska leva*
- *Att kommunen tar ett starkare grepp över bostadsbyggandet så att det tillgodoser människors olika behov av bostad genom en balans mellan olika upplåtelseformer*
- *Att vi med lagens hjälp bryter upp det oligopol som råder på byggmarknaden och som leder till onödigt höga kostnader för bostadsbyggande*

- *Att kommunen ska bedriva en aktiv markpolitik och avsätter mark bland annat för bostäder med hyresrätt som kan vara grunden till ett nystartat kommunalt bostadsföretag*
- *Att kommunen genom att ta kontroll över planeringen av bostäder ser till att samhällelig och kommersiell service fördelas mer likvärdigt över kommunen*
- *Att utbyggnad av kommunal service och infrastruktur håller jämna steg med bostadsbyggandet*
- *Att kommunen genom att ta kontroll över planeringen av bostäder ser till att balansen, mellan hyresrätt, bostadsrätt och äganderätt bibehålls med ungefär en tredjedel vardera*
- *Att kommunen ska bilda ett kommunalt bostadsföretag*
- *Ha bättre balans mellan bostadsbyggande och kommunal/samhällelig infrastruktur, vilket sannolikt fordrar en lägre utbyggnadstakt för bostäder*
- *Införa ett tillfälligt stopp för större bostadsprojekt i Boo, tills en ny Skurubro är på plats*
- *Lägga mer plan- och exploateringsresurser på en snabbare utbyggnad av vatten, avlopp och vägar i förnyelseområdena i Boo.*

En ansvarstagande kommun

I Nacka är både medelinkomsten och utbildningsnivån hög och antalet sjukdagar förhållandevis lågt. Detta är viktiga faktorer för en god folkhälsa. Trots det finns det områden i Nacka med höga ohälsotal. Men i några viktiga avseenden är hälsoläget alarmerande dåligt i Nacka, jämfört med andra kommuner i länet. Dit hör den höga alkoholkonsumtionen bland tonåringar, liksom övervikt och stress. För oss är det angeläget att analysera orsakerna till dessa problem och att ta fram en åtgärdsplan för att komma till rätta med dem.

Vi socialdemokrater vill

- *Ta fram en åtgärdsplan för att sänka ohälsotalen.*